93757 - Toplu halde duâ etmenin hükmü

Pertanyaan

Toplu halde duâ etmek câiz midir?

Jawaban Terperinci

Alhamdulillah.

Cemaatle birlikte duâ etmek, yani birisinin duâ etmesi, diğerlerinin de bu duâya âmîn demesi, iki şekilde olur:

1. Bu duânın, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinde sâbit olmasıdır.

Örneğin: İstiskâ ve Kunut duâsında olduğu gibi...

Bunun dînen meşrû olduğunda şüphe yoktur.

2. Bu duânın, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinde sâbit olmayan yerlerde olmasıdır.

Örneğin: Farz namazlardan sonra veya ölüyü defnettikten sonra duâ etmek gibi...

Arasıra yapıldığı takdirde bu davranışta bir sakınca yoktur.Eğer bu, sürekli yapılan bir âdet hâline gelmişse, bu davranış bir bid'at olur.

Bu konuda ilim ehlinin bazı görüşlerini sana arz ediyorum:

1. İmam Ahmed'e -Allah ona rahmet etsin-:

"Bir topluluğun biraraya gelerek Allah Teâlâ'ya duâ etmeleri ve ellerini kaldırmaları kerih görülür mü?" diye sorulunca şöyle cevap vermiştir:

"Kasten toplanıp biraraya gelmemişlerse (bir âdet hâline getirmemişlerse), müslüman kardeşlerim için bunu kerih görmem. Ancak çoğalmak için bunu âdet hâline getirmeleri bunun dışındadır (bunu kerih görüyorum)."

İbn-i Mansur -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"İshak b. Râheveyh: İmam Ahmed'in dediği gibidir. "Çoğalmaları bunun dışındadır" sözünün anlamı: Çoğalmak için bunu âdet hâline getirmeleri demektir.

Ebu Abbas el-Fadl b. Mehrân -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Yahya b. Maîn ve Ahmed b. Hanbel'e soru sordum ve dedim ki:

- Bizde biraraya gelip toplanan, duâ eden, Kur'an okuyan ve Allah Teâlâ'yı zikreden bir topluluk var.Bunlar hakkında ne dersiniz?

Ebu Abbas el-Fadl b. Mehrân dedi ki:

Yahya b. Maîn -Allah ona rahmet etsin- şöyle dedi:

- Kur'anı okur, namazdan sonra duâ eder ve kendi kendine Allah Teâlâ'yı zikreder.

Ben:

- Benim böyle yapan bir müslüman kardeşim var, dedim.

Yahya b. Maîn:

-Onu bundan nehyet, dedi.

Ben:

-O bunu kabul etmez, dedim.

Yahya b. Maîn:

- Ona nasihat et, dedi.

Yahya b. Maîn:

-Onu bundan nehyet, dedi.

Ben:

-O bunu kabul etmez. Onu terk edeyim mi (İlişkikiyi keseyim mi)? dedim.

Yahya b. Maîn:

- Evet, dedi.

Ebu Abbas el-Fadl b. Mehrân dedi ki:

-Sonra Ahmed b. Hanbel'e geldim ve buna benzer bir şekilde olayı ona anlattım.

Ahmed b. Hanbel bana şöyle dedi:

- Kur'anı okur, namazdan sonra duâ eder, kendi kendine Allah Teâlâ'yı zikreder ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hadisini öğrenip ezberlemeyi talep eder.

Ben:

- Peki onu bundan nehyedeyim mi? Dedim.

Ahmed b. Hanbel bana:

- Evet, dedi.

Bunun üzerine ben:

- Eğer kabul etmezse, ne yapayım? Dedim.

Bana:

- İnşaallah sana icâbet edecektir, dedi. Çünkü senin nasfettiğin bu toplantı, sonradan ihdas edilmiştir.

Ben:

-Eğer yapmazsa onu terk edeyim mi? Dedim.

Bunun üzerine İmam Ahmed gülümseyip sustu." (el-Âdâbu'ş-Şer'iyye; c: 2, s: 102)

2. Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Kur'an okumak, Allah Teâlâ'yı zikretmek ve duâ etmek için toplanmak, eğer bu, düzenli yapılan bir âdet hâline getirilmezse, -dînen meşrû kılınan toplanmalar gibi olmazsa ve münker bir bid'at irtikap edilmezse-, güzel ve müstehap bir davranıştır." (Mecmû'u'l-Fetâvâ; c: 22, s: 523)

3. İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesi'ne:

"Farz namazlardan sonra ellerini kaldıran imam ve cemaat, imamın duâ ettikten sonra onun duâsına âmîn diyen cemaatin hükmü nedir? Diye sorulmuş, bunun üzerine komite şöyle cevap vermiştir:

"İbâdetler, şer'î delillere dayanır. "Şu ibâdetler, asıl yönünden veya sayı yönünden veya şekil yönünden veyahut da mekan yönünden dînen meşrûdur", böyle olduğuna delâlet eden şer'î bir delil olmadan böyle denilmesi câiz değildir. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinden, ne O'nun sözünden, ne fiilinden, ne de takririnden böyle bir şeyin olduğunu bilmiyoruz." (İslâmî Araştırmalar Dergisi; c: 17, s: 55)

Yine İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesi'ne:

"Her hafta Cuma günü insanlardan bir kesime yemek yedirmeyi âdet hâline getiren bir kimse, yemekten sonra oturdukları yerlerinden insanların ayrılmamasını istemektedir. Hatta bu yemek sahibi, tayin ettiği yemekte bulunanlardan birisinin duâ etmesini bekliyor, bu yemeğin sevabının ölmüş âilesine ve akrabasına ulaşması için duâ ettiriyor. Bu duâ sırasında duâ eden kimse, orada bulunanlarla birlikte ellerini kaldırıyor ve onlar da bunun duâsına: Âmîn, diyorlar. Yemekten sonra

ellerin topluca kaldırıldığı bu duâ câiz midir, yoksa değil midir?" Diye sorulmuş, bunun üzerine komite şöyle cevap vermiştir:

"Yemekten sonra soruda zikredilen toplu şekilde yapılan duânın temiz İslâm şeriatında aslı yoktur.Bunun terk edilmesi gerekir. Çünkü bu davranış bir bid'attır. Sünnette geldiği şekilde yemek sahibine bereket dileyerek duâ etmekle yetinmektir.Bu duâyı da herkes kendi başına söylemelidir.Sünnette gelen duâlardan bazıları şunlardır:

[اَللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِيماَ رَزَقْتَهُمْ، وَاغْفِرْ لَهُمْ، وَارْحَمْهُمْ.] رواه مسلم

"Allahım! Onlara rızık olarak verdiklerine bereket ver, onları bağışla ve onlara merhamet et." (Müslim; hadis no: 1615)

أَفْطَرَ عِنْدَكُمُ الصَّائِمُونَ، وَأَكلَ طَعاَمَكُمُ ٱلْأَبْرَارُ، وَصَلَّتْ عَلَيْكُمُ الْمَلاَئِكَةُ

"Oruçlular yanınızda iftar etsin, yemeğinizi iyiler yesin ve melekler sizin için Allah'a istiğfarda bulunsun." (Ebu Dâvud; hadis no:367. İbn-i Mâce; hadis no:556. Nesâî; , Amelu'l-Yevmi ve'l-Leyle, hadis no: 296-298. Elbâni, sahih olduğunu söyler; bkz. Sahih-i Ebî Dâvud (2/730)" (İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesi; c: 24, s: 190)

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'e -Allah ona rahmet etsin-:

"Bazı insanlar, zikir konuşmak üzerine biraraya gelip toplanmaktadır.Toplantının sonunda toplu halde duâ etmektedirler.İçlerinden birisi duâ etmekte, diğerleri ise "Âmîn" demektedirler. Bu davranış doğru mudur?" diye sorulmuş, bunun üzerine o şöyle cevap vermiştir:

"Bu davranış, âdet hâline getirilmedikçe sahihtir. Eğer bunu âdet hâline getirirse, sünnet olur ki, bu davranış sünnet değildir (yani ancak sünnet âdet hâline getirirlir). Eğer bu davranış âdet hâline getirilir de her oturduklarında oturumu duâ ile sona erdirirlerse, bu bid'attır. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den böyle bir fiilin olduğunu bilmiyoruz. Fakat bunu arasıra yaparlarsa, örneğin korkutmak veya teşvik etmek için onlara uğrayıp onlarla birlikte Allah -azze ve celle-'ye duâ ederse, bunda sakınca yoktur. Çünkü böyle yapmakla âdet hâline getirilen şey ile arasıra yapılan şeyi birbirinden ayırt etmiş olur. İnsan, bazen bir şeyi arasıra yapabilir, fakat bundan dolayı

yerilmez. Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, gece namazını ashâbı ile birlikte cemaat hâlinde kılardı. Bununla birlikte bir insanın gece namazını arasıra cemaatle kılmasının dışında âdet hâline getirerek cemaatle kılması sünnet değildir." (Açık Kapı Görüşmesi; c: 21, s: 117)

Bu konuda (106523) ve (106518) nolu soruların cevaplarına bakabilirsiniz.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.